

Noterat från Äldrecentrums seminarium med temat - "Tål äldreomsorgen att granskas" med Mia Tottmar från DN.

Äldrecentrum inledde med att media är den 3:e statsmakten och har en roll som granskare. Media speglar verksamheten från ett annat perspektiv.

Mia Tottmar (MT) konstaterade att det var så många närvarande från Carema Care så hon måste lägga om innehållet i det hon hade planerat att säga, annars hamnar det direkt på Carema Cares blogg.

MT reflekterade över vilka lärdomar som kan dras av det som hänt och hur vi kan förbättra äldreomsorgen, poängterade hur oändligt många som hade hört av sig, både anhöriga och personal. Det var som att lyfta av locket på en kokande gryta, "jag skulle kunna skriva hur mycket som helst men läsarna orkar inte med mer nu". Anhöriga ringer och berättar hur ledsna och förtvivlade de är.

MT var förvånad över att det fanns en **enorm rädsla hos personalen** att prata om hur det verkligen står till i äldreomsorgen. Oavsett arbetsplats vågar ingen ställa upp med namn och bild. **Meddelarfriheten är en teoretisk skapelse.** "De som kontaktade mig ringde hemifrån, på lunchen eller på nattpasset, vågade inte maila från sitt jobb. Det är inte paranoia – utan såhär är det i verkligheten. Personalen är jätterädda för att säga som det är".

MT funderade vidare om det behövs att tidningar skriver om detta? Räcker det inte med att **Stockholms stad gör sina egna inspektioner** kring skötseln av uppdragen i äldreomsorgen? Stadsdelens MAS Marie Sundström slog larm om Koppargården men hennes rapporter förvanskades. Personalen uttryckte "Vi ropar på hjälp". Ja det är bara att konstatera att pressen behövs.

MT tog upp **upphandlingsförfarandet** och konstaterade att "företagen vill tjäna så mycket pengar, så fort som möjligt! Hur kan det komma som en överraskning för politikerna, hur kan de vara tagna på sängen av hur kapitalismen fungerar?" "Se bara hur det gick på Vintertullen för Attendo. När några sjuksköterskestudenter slog larm så tappade man det uppdraget men det var redan glömt när Attendo sen vann Katarinagården i en ny upphandling. Man kan ju bara fundera om det inte tas några referenser". "Jag ringde sen till Sten Nordin och frågade om det är rimligt att 30 % av äldreomsorgen i Stockholm drivs av Attendo och Carema Care? – Ja, det är en konsekvens av Stockholms stads system!".

MT tog upp artikeln om **Den Goda Dagen** och nämnde citat om bärödling och hårväxt – vi får vara glada om vi får rätt person i rätt säng. "Konstigt att upphandlaren inte kollar diskrepansen mellan DGD och verkligheten".

Efterföljande debatt:

- **Seminariedeltagare** menar att oron hos anhöriga grundar sig på vad som sägs i media som någon gång också borde **beskriva något som är bra.**

MT: vi borde skriva om det goda men det ligger i medias natur att ta upp brister.

- **Omsorgspersonalens yrkesroll** och de svåra besluten som man måste fatta, att det finns en komplexitet i att driva äldreomsorg med de många parallella perspektiven. De anhörigas situation är så komplex.

MT: DN:s granskning är inte en ensidig rapportering.

- ”Mediernas värld är svart eller vit. Komplexiteten tas inte fram. Text **presenteras undernärning som om det vore utförarens fel**. Så är det inte, det är ett sätt att välja att sluta sitt liv. Och det har inte kommit fram för 5 öre”.

MT: DN har medvetet valt att ha fokus på de äldre och inte på medarbetarna men jag håller med om att allt inte beskrivs i media.

- Vi som är förvaltningstjänstemän har också ett stort ansvar för att följa upp. Frågar media oss så har vi en mer nyanserad beskrivning. **Det finns flera utförare i min stadsdel, även Carema Care som är utomordentligt bra.**

MT: Jag följer upp kommunala och privata på samma vis.

- **Allt är storföretagens fel, de är skurkarna**, fram med privata småskaliga initiativ. I den kommunala omsorgen är det väl ingen som vågar säga något? Koppla situationen i äldreomsorgen till ägarförhållandena och vinster – de ska stanna i vården! Oron hos allmänheten handlar om var vinsterna tar vägen. Det är de stora drakarna som har kommit in och det är skillnaden. I andra länder har Kyrkan och stiftelser detta ansvar.

MT: Jag ser inte någon skiljelinje mellan privat och kommunal äldreomsorg men håller med om att ägarförhållandena och vinstuttaget är problemet.

- Vi måste se till att **bilden av äldreomsorgen nyanseras så unga vill jobba**. Vi måste höja statusen i yrket. Hur ska vi göra så att det blir en attraktiv arbetsplats? Vad har pressen för ansvar att ta fram goda exempel? Ett stort problem finns med medarbetarnas bristande förmåga att behärska det svenska språket.

MT: Det är inte pressens ansvar att se till att fler vill jobba i äldreomsorgen – vi granskar! Visst kan vi visa även något som är positivt men det finns ingen logik som säger att om mycket som skrivs är dåligt så ska vi skriva så det blir en motvikt för att ge en nyanserad bild.

- Det finns ett problem med den enorma **okunskapen hos journalister** man förstår inte att **skilja mellan vad som är sekretess och vad som är meddelarfrihet**.

- **Pressens etik** och Second Opinions analys borde också få utrymme och tas upp till diskussion.

MT: avfärdar att det finns en etisk dimension i DN:s publicering med att pressens skrivelser orsakar anhörigas oro. Hur skulle det se ut om man lät bli att skriva av risk för konsekvenserna? Vi måste kunna ta upp frågor utan att bli beskyllda för att oroa. Jag

anser inte att vi ska diskutera pressetik här! Second Opinion har dåligt anseende hos oss journalister, det är bra en köpt kanal.

- Hur skulle du vilja bli bemött när du startar en reportageserie? Hur ska jag agera om du ringer mig? Är det något jag ska tänka på?

MT: Den stora skillnaden är att företagen hänvisar till pressfolk – i kommuner får man prata med de som verkligen jobbar i verksamheterna. Men Carl Gyllfors på Carema Care har varit exemplarisk att ha att göra med! Mitt råd är att ljuga aldrig om du inte är 100 % -igt säker på att det aldrig kommer fram.

- DN är en rikstäckande tidning och rätt så seriös men det finns vinstkrav även hos er. Lösnummerförsäljning är en drift hos er också.

MT: Skopdriften finns inte hos DN och vi tjänar inga pengar på lösnummer.

- Vad leder granskningen till? Blir det bättre?

Deltagare svarade att om man kombinerar uppföljning med dialog om innehåll så blir det bra. Men Stockholms stads övergripande kontrollfunktion är bara ett komplement. Tilliten till äldreomsorgen har sjunkit och ett bevis för det är att anhöriga kräver medicinska insatser som att sätt dropp på en döende åldring, och personalen tvingas följa fast man vet att det är fel.

MT: Kommunerna måste satsa mycket mer på uppföljning men jag tror att det är omöjligt för Stockholms stad att granska allt. Men jag blir orolig om man tror att problemen, som detta krav från anhöriga, är medias fel.